

Bredde og brodd

Denne utgaven av *Tidsskrift for praktisk teologi* er en god illustrasjon på fagets bredde og brodd. Til sammen dekker artiklene flere praktisk-teologiske disipliner og temaer, fanger inn viktige epoker i nyere kirkehistorie, og får frem samspillet mellom kirke og samfunn. Artiklene har samtidig ambisjoner om å bidra til noe mer enn en analyse av tingenes tilstand, men kan leses som innspill til vesentlige, ofte kontroversielle, diskusjoner.

La oss ta den første først: Sara Fransson og Frida Mannerfelt står bak artikkelen «Kristi kropp ad hoc? Förändringar i Svenska kyrkans nattvardsfirande efter Covid-19-pandemin». Dette er virkelig snakk om nyere kirkehistorie; senest sist søndag satt jeg i en kirke der klistrelappene med nummer på benkene fortsatt satt på. Samtidig opplever mange korona-årene som en svunnen drøm. Desto viktigere at forfatterne spør nærmere hva som egentlig skjedde med en så sentral kirkelig praksis som nattverdfeiringen, og på hvilken måte beslutninger om unntak og ikke-unntak fikk konsekvenser for hvordan nattverden feires i svenske kirker i dag.

Artikkelen presenterer kvantitativt materiale om endringene som ble gjort i Svenska kyrkan, som bl.a. viser store forskjeller mellom 'by' og 'land', og interessante variasjoner i forhold til hvilke tilpasninger som har blitt værende og hvilke som viste seg forbigående. Det teologiske perspektivet er å se på hva slags ekklesiologiske implikasjoner som kunne avleses av beslutningene. Mye av kritikken som har vært reist mot tilpasninger av nattverdsfeiringen har kommet fra ekklesiologer som vektlegger kirken som vektlegger kirken som *communio* og Kristi kropp. Forfatterne bringer disse i samtale med frigjøringsteologiske perspektiver inspirert av en annen pandemi som synes glemt i Skandinavia, nemlig HIV/AIDS. Kanskje kan pandemierfaringer minne oss på at også det kirkelige fellesskapet er rammet og såret.

Gyrid Gunnes spør: «Kan en diakonal organisasjon være 'livssynsåpen'?». Dermed forstår leseren raskt hva slags kompleksitet som tegnes opp. For det første befinner diakonale organisasjoner seg i spennet mellom kirkelige, offentlige og

helse- og sosialfaglige diskurser. For det andre forholder alle disse feltene seg til nyere diskusjoner om det sekulære, religiøse og nyåndelige, ikke minst informert av begrepet «det livssynsåpne samfunn», lansert av Stålsettutvalget (NOU 2013:1).

Gunnes' artikkel består i utgangspunktet av en analyse av veilederdokumentet til Stiftelsen Kirkens Bymisjon, der nettopp det livssynsåpne samfunn anvendes. Og da ikke bare for å plassere Bymisjonen som en diakonal aktør i det norske samfunnet, men også for å begrunne og innholdsbestemme organisasjonen som en livssynsåpen organisasjon for de som er ansatte og engasjerte. Gunnes spør kritisk etter implikasjonene i en slik forståelse, og lanserer tre alternative strategier for Bymisjonen fremover – der hun holder en klar knapp på den ene av disse.

Carsten Schuerhoff tar oss noen få tiår lenger tilbake i tid, og med et helt konkret, lokalt feste: «Med Jean-Luc Nancy til Groruddalen: Et empirisk fundert bidrag til menighetsteori i lys av Nancys fellesskapskonsept». Case er et karismatisk fellesskap som vokste frem innenfor Den norske kirke på Haugerud. Schuerhoff følger fellesskapets fremvekst, hva deltakerne fikk ut av det og hvilke spenninger som oppsto, og hvordan det gradvis ble redusert og endret til andre former for aktiviteter. Artikkelen har samtidig et ekklesiologisk anliggende, som diskuteres i dialog med den franske filosofen Nancy og hans teori om fellesskapet.

Den fjerde av de fagfellevurderte artiklene er skrevet av Mikkell Christoffersen. Her er det salmesangen som står i sentrum for oppmerksomheten, og interessen kan sies å gå i to retninger: Dels interesserer den seg for hva vi egentlig gjør når vi synger en salme, og viser hvordan dette ikke er én ting, men heller en vifte av ulike gjøremål. Dermed gir artikkelen også et bidrag til fagfolk som fremover ønsker å forske på salmer, idet Christoffersen, informert av nyere sjangerteori, etablerer et raster og en typologi for salmer som er mer finkornet enn den tradisjonelle inndelingen i *sacrificium* og *sacramentum*.

Utgaven avsluttes med en artikkel som ikke er fagfellevurdert, men som presenterer et nyere forskningsbidrag. Helge Nylenna disputerte i 2024 over sin avhandling *Change to Preserve, Preserve to Change. Church Leaders' Institutional Work During the Disestablishment of the Norwegian State Church*. I artikkelen presenterer Nylenna metodiske grep og viktige funn i dette arbeidet. Han samtalte med sentrale aktører i de avgjørende årene da relasjonene mellom den norske stat og Den norske kirke ble forhandlet om og endret. Samtalene fant sted i form av såkalte «aktørseminarer». Artikkelen får frem viktige sider ved hvordan sentrale ledere arbeider institusjonelt i et svært spenningsfullt felt i samfunnet. Altså praktisk-teologisk arbeid med bredde og brodd.

For redaksjonen,
Fredrik Saxegaard, *redaktør*